Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineiston tuotannosta ja markkinoinnista

Maa- ja metsätalousvaliokunta, 27.9.2023

Kati Lassi, MMM/RO/EKY

Lyhyesti taustasta 1/2

- Komission 5.7.2023 julkaisemalla ehdotuksella on tarkoitus kumota kymmenen kasvien lisäysaineistojen tuottamiseen ja kaupan pitämiseen liittyvää direktiiviä ja korvata ne yhdellä asetuksella
- Ehdotuksella muutetaan lisäksi tarvittavilta osin kasvinterveysasetusta (2016/2031/EU), valvonta-asetusta (2017/625/EU) ja luomuasetusta (2018/848/EU)
- Ehdotus kattaa maa- ja puutarhatalouden kasvien lisäysaineiston ja viinin lisäysaineiston. Ehdotus ei kata koristekasvien taimiaineistoja eikä metsänviljelyaineistoa
- Kasvien lisäysaineistolla tarkoitetaan mitä tahansa muiden kasvien lisäykseen ja tuottamiseen käytettävää kasviaineistoa (esim. siemenet, siemenperunat, mukulat, pistokkaat, perusrungot, taimet, nuoret kasvit, täysikasvuiset puut).

Lyhyesti taustasta 2/2

- Lainsäädännön uudistamisesta on keskusteltu pitkään. Sektorin lainsäädäntö on pääosin toiminut hyvin, mutta lainsäädännön uudistamista on kuitenkin toivottu
- Ehdotuksen yleisenä päätavoitteena on varmistaa, että kaikille käyttäjille on tarjolla korkealaatuisia ja monipuolisia kasvien lisäysaineistoja, jotka ovat sopeutuneet tuleviin haasteisiin. Ehdotuksella varmistetaan lisäksi sisämarkkinoiden toiminta ja tasapuoliset toimintaedellytykset
- Ehdotus liittyy komission vihreän kehityksen ohjelmaan ja siihen liittyviin strategioihin

Ehdotuksen pääsisältö 1/2

- Asetus koskee kasvien lisäysaineistojen tuottamista ja markkinointia EU:ssa sekä erityisesti vaatimuksia, jotka liittyvät: tuotantoon pelloilla ja muissa paikoissa, aineiston luokkiin, aitous- ja laatuvaatimuksiin, sertifiointiin, merkintöihin, pakkaamiseen, tuontiin, ammattimaisiin toimijoihin ja lajikkeiden rekisteröintiin.
- Uutena asian komissio ehdottaa, että asetus koskisi myös mahdollisuutta asettaa erityisiä viljelyn ja tuotannon ehtoja tietyille lajikkeille, joilla voi olla ei-toivottuja agronomisia vaikutuksia.
- Ehdotuksessa ollaan säilyttämässä nykyisen lainsäädännön kaksi pääpilaria, jotka ovat kasvilajikkeiden rekisteröinti ja kasvien lisäysaineiston erien sertifiointi.
- Kasvien lisäysaineistoa voi tuottaa ja markkinoida vain lajikkeista, jotka on rekisteröity kansalliseen kasvilajikeluetteloon. Tähän liittyen säädetään muutamista poikkeuksista materiaalin osalta, jotka eivät ole lajikkeita
- Kasvien lisäysaineistoa voidaan tuottaa ja markkinoida seuraavissa luokissa: esiperus-, perus-, sertifioitu ja standardisiemen/materiaali. Kullekin luokalle on yleiset tuotanto- ja laatuvaatimukset.

Ehdotuksen pääsisältö 2/2

- Tiettyjen aineistojen osalta voidaan poiketa yleisistä tuotanto- ja markkinointivaatimuksista
  - heterogeeniset aineistot, alkuperäiskasvilajikkeet, suoraan loppukäyttäjälle markkinoitava aineisto, kasvigeenivarat lakisääteisten tai virallisesti ilmoitettujen geenipankkien, organisaatioiden ja verkostojen markkinoimana, ja siementen vaihto viljelijöiden kesken.
- Lisäksi tiettyjä aineistoja koskevat poikkeukset pidetään voimassa tai niitä muutetaan
- Uutena asiana komissio ehdottaa ammattimaisten toimijoiden viranomaisen valvonnassa suorittamien tarkastusten ja sertifioinnin osalta laajennusta kaikkiin kasvien lisäysaineistosektoreihin ja -luokkiin. Ammattimaiset toimijat rekisteröidään kasvinterveysrekisteriin. Uutena asiana toimijoille ehdotetaan erilaisia velvoitteita liittyen mm. jäljitettävyyteen ja toiminnan järjestämiseen.
- Lajikkeiden rekisteröintiin liittyvien viljelyarvokokeita koskevien vaatimusten ehdotetaan koskevan uutena asiana myös vihannes- ja hedelmäkasveja. Lisäksi ehdotetaan laajennuksia viljelyarvon testauksen vaatimuksiin etenkin lajikkeiden kestävyyden ja siihen liittyvien ominaisuuksien arvioinnin osalta.

Ehdotuksen vaikutukset

- Koska kyseessä on asetus, on se sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Ehdotus aiheuttaa kuitenkin muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.
    - Suomessa kasvien lisäysaineistoista on säädetty siemenlaissa (600/2019) ja taimiaineistolaissa (1205/1994)
- Ehdotuksella on vaikutuksia hallinnolle, toimijoille ja taloudellisia vaikutuksia. Ehdotuksesta aiheutuvia kaikkia kansallisia resurssitarpeita ei ole vielä arvioitu
- Vaikutukset hallinnolle liittyvät etenkin tarvittaviin muutoksiin sertifiointiin ja tarkastuksiin liittyvissä prosesseissa, lainsäädäntöjen yhteensovittamisessa ja IT-järjestelmissä sekä raportoinnissa

Käsittely kansallisesti ja EU:n toimielimissä

- U-kirjelmä (U 45/2023 vp) on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. U-kirjelmä on käsitelty MMM:n kylvösiemen- ja taimiaineisto-alajaostossa ja EU-18-jaostossa
- Ehdotusta käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa työryhmässä (Genetic resources & innovation agriculture, seeds, propagating and planting materials).
- Ensimmäinen neuvoston työryhmän kokous oli 13.9.2023 ja Espanjan puheenjohtajuuskaudella käsittely jatkuu vielä kahdessa kokouksessa